

SZÜKSÉGLETEK ÉS IGÉNYEK

SZKA_106_22

A modul szerzője: Tóth Tamás

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

6. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Bevezető, közös játék					
A	A tanulók a pedagógus segítségével egy-egy kártyát rögzítenek a homlokukra. Senki nem láthatja, mi van a sajátján. Mindenkinek van egy azonos jelet viselő párja, akit meg kell találnia. A játékosok nem beszélhetnek, gesztusokkal sem kommunikálhatnak, és nem használhatnak tükröt. Ellenben szabadon mozoghatnak a teremben, megnézhetik és irányíthatják egymást. 15 perc	Páralkotás Együttműködési képesség Figyelem Kommunikációs képességek	Frontális munka – játék		P1 (Párkereső játék) kártyák, gumigyűrűk a rögzítéshez
I/b Csoportalakítás					
A	Minden tanuló húz egy szerepkártyát, majd csoportokat alakítanak. Minden csoportban legyen feladatmester, időfigyelő, jegyző, szóvivő, és ha szükséges, riporter és csendkapitány. A csoportok megalakítása után a szerepeket igény szerint felcserélhetik egymás között. 5 perc	Szerepek kiosztása Kapcsolatkezelési képesség Tolerancia	Frontális munka – csoportalakítás		P2 (Szerepkártyák)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/c Feladatok, szerepek választása a csoport munkájában					
A	A tanár felolvassa az alaphelyzetet bemutató szöveget. A kerettörténet ismertetése, megértése után a játékszabályokat közösen beszéli meg az osztály. 10 perc	Játékszabályok ismertetése Figyelem	Frontális munka – tanári felolvasás, megbeszélés		P3 (Kerettörténet)
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Mire van szükségem?					
A	A diákok egyenként összeírják egyéni ötleteiket arról, hogy mire költenék a pénzt, majd megbeszélik azokat a csoporttársaikkal. A jegyző egy közös lapra felírja azokat az ötleteket és igényeket, amelyek mindenkinél előfordultak. 15 perc	Egyéni igények, vágyak és a reális lehetőségek megfogalmazása Önismeret Problémamegoldó-képesség	Kooperatív tanulás – gondolkozz, beszélj meg!	Írólap	P4 (Mire van szükségem?) P5 (Árjegyzék)
II/b Mire van szükségünk?					
A	A csoportok egy tagja, a felfedező riporter a többi csoporthoz megy információt gyűjteni. Belenéz a másik csoport jegyzeteibe, de nem tehet fel kérdést. 10 perc	Egyéni igények, vágyak és a reális lehetőségek megfogalmazása Együttműködési készség Segítségnyújtás	Kooperatív tanulás – felfedező riporter	Jegyzetfüzet, toll	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Mire megyünk együtt?					
A	Ha spontán eredmény születik, és a csoport tagjainak sikerül megállapodni az együttműködésben, a közös tervezésben, akkor azt tegyék közkinccsé. A tanár folyamatos figyelemmel kíséri az eseményeket, a csoportoknak segítséget ad, ha szükséges. 15 perc	Közös gondolkodás Kommunikatív képességek Együttműködési készség Értékek képviselője	Frontális munka – bemutatás, kiselőadás		
B	Ha a tanulók csak egyéni terveket szőnek és nem tudnak közösen gondolkodni, akkor adjunk nekik egy csomagolópapírt, aminek egy-egy részére mindenki színes ceruzával rajzolja le a saját szükségleteit – ez áll majd össze egy közös tervvé, ez lesz a csoport közös plakátja. Ha közben kiderül, hogy érdemes összefogni valamilyen cél megvalósításához, adjunk újabb üres lapot! 15 perc	Közös gondolkodás Együttműködési készség Logikai képesség Összefüggéskezelő- képesség	Kooperatív tanulás – szóháló-pókháló	Csomagoló papír, színes ceruzák	
II/d Gazdagok lettünk!					
A	A csoportok beszámolót tartanak a szituáció megoldásának, a pénz felhasználásnak elképzelt módjáról. A szószólók 3-3 percen belül ismertetik a csoport közös terveit. 20 perc	A megoldások ismertetése Kommunikatív képességek Empátia	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A tanulók elhelyezik a plakátokat, mindenki megtekinti azokat. 20 perc	A megoldások ismertetése Kapcsolatkezelési képesség	Frontális munka – tárlat	Tábla- vagy falfelület, gyurmaragasztó, elkészült plakátok	
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Értékeljük a többi csoport munkáját, ötleteit!					
A	A csoportok értékelik egymás beszámolóit a pozitívumok kiemelésével. 10 perc	Értékelés Értékek képviselése Kapcsolatkezelési képesség Önreflexió	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó		P6 (Elkezdett mondatok)
III/b Milyen gazdagok vagyunk?					
A	Az osztály számba veszi a „közös vagyonát”, és együtt gondolkodnak azon, mire költhetnék el a leghasznosabban a pénzt. Miután konszenzusra jutottak, közös plakáton megrajzolják elképzeléseiket, terveiket. 15 perc	Célok összehangolása Együttműködési készség Kompromisszumra való képesség Összefüggéskezelő-képesség	Frontális munka – megbeszélés, plakátkészítés		P7 (Közös vagyonunk) plakátkészítéshez szükséges anyagok és eszközök

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	Az osztály számba veszi a „közös vagyonát”, és a csoportok elgondolkodnak azon, mit vehetnének belőle az iskolának. 15 perc	Közös igények megfogalmazása Kompromisszumra való képesség Segítségnyújtás	Kooperatív tanulás – ablak, csoportszóforgó		
C	Az osztály számba veszi a „közös vagyonát”, és a csoportok elgondolkodnak azon, mit vehetnének belőle a lakóhelyük fejlesztésére. Megbeszélik, hogyan tudnák orvosolni a lakóhelyük gondjait. 15 perc	Közös igények megfogalmazása Kompromisszumra való képesség Segítségnyújtás Értékek képviselése	Frontális munka – vita		
III/c Milyen élmény volt...?					
A	A csoportok megfogalmazzák, milyen élmény volt a játékban, a foglalkozáson való részvétel. 20 perc	Értékelés Önreflexió Csoportkezelő-képesség	Kooperatív tanulás – szóforgó, csoportszóforgó		P8 (Milyen élmény volt...?)
B	Az osztály körben ül, és felidézi a bevezető játékot. A tanulók megbeszélik, hogyan függ össze az a foglalkozás többi részével. 20 perc	Értékek megfogalmazása Rendszerezőképesség Önreflexió	Frontális munka – beszélgetőkör		

TANÁRI MELLÉKLET

P1 PÁRKERESŐ JÁTÉK

A játékban résztvevők valamilyen jelet (mellékletben: szka106_22_k) kapnak a homlokukra (olyan színes, gumiszalaggal rögzíthető kártya, mint a számháborúban), amelyet ők maguk nem láthatnak. Minden jelből kettő-kettő van, tehát mindenkinek van párja, akit meg kell keresnie. A játékosok nem kommunikálhatnak a jelükről: nem beszélhetnek, nem kérdezhetnek, nem mutathatják gesztusokkal, hogy mit látnak a másikon, és természetesen nem használhatnak tükröt. De szabadon mozoghatnak, sétálhatnak a teremben, bárkit maguk felé fordíthatnak, vagy kézen fogva vezethetik a társukat, ha ő is úgy akarja. A megoldást az jelenti, ha a tanuló felismeri a párokat, és két azonos jelű társát odavezeti egymáshoz. A párok így módon külső segítséggel találják meg egymást: ebben a játékban egy gyermek akkor lesz sikeres, ha másoknak segítséget nyújt. A pedagógus ne adjon módszertani tanácsot a feladathoz! Jöjjenek rá a gyerekek, hogyan tudják segíteni egymást! Figyeljük meg, hogy milyen megoldási kísérletek születnek! Csak ha 5-6 percen belül nem születik megoldás, akkor segítsünk a játékosoknak (például „Biztos, hogy mindenkinek van párja!”, „Mindenkinek a saját párját szeretné megtalálni!”). A játék nem tart előre meghatározott ideig, viszont ne hagyjuk, hogy unalmassá váljon! Ha úgy érezzük, hogy megakadt a párkeresés, segítsünk be!

Előkészítés: a foglalkozás előtt a kártyákat el kell készíteni. A fennen 3-4 darab összehurkolt gumigyűrűvel (befőttes gumi, hajgumi) lehet rögzíteni. Az előkészített kártyákat úgy adhatjuk fel a gye-

rekekre, ha kört alakítanak, majd háttal a kör közepe felé állnak, és közben behunyják a szemüket. Ha a csoport létszáma páratlan, valamelyik jelből három adható ki.

Nézzük meg alaposan, hogy a tanteremben nem rontja-e el valami a játékot (tükör vagy tükröző kép, szekrényajtó, nyitott ablak stb.)!

P2 SZEREPKÁRTYÁK

A szerepkártyákon szereplő szavak:

feladatmester, szóvivő, jegyző, riporter, csendkapitány.

P3 KERETTÖRTÉNET

Olvassa fel a tanulóknak az alábbi kerettörténetet, majd segítse őket a kapcsolódó feladatok megoldásában!

- Nincs semmi, csak rengeteg pénzed...
- Képzeld el, hogy tanulmányi ösztöndíjat nyertél egy iskolába (vagy főiskolára, egyetemre), ahová nagyon szeretnél járni. Az iskola egy távoli városban van. Különös ösztöndíj ez. Itt nincs diákotthon (kollégium), nincs iskolai étkezés (menza), utazási kedvezmény, bérlet – a saját ellátásodról teljes egészében magadnak kell gondoskodnod. De egy éven, azaz tizenkét hónapon át, havi egymillió forint ösztöndíjat kapsz! Bármire elköltheted, össze

is gyűjtheted, ha akarod. Nyáron utazást, nyaralást is tervezhetsz. De más segítséged nincs, ennyiből kell gazdálkodnod!

- Képzeld el, hogy szeptember elseje, 0 óra van. Megérkeztél a városba. Kihalt minden, sehol senki, mindenki alszik, minden zárva van. Még szerencse, hogy jó az időjárás. Csomagod nincs, egyáltalán semmi sincs a rajtad lévő ruhán kívül. A zsebeid üresek. Illetve... Van nálad egymillió forint! Mihez kezdesz? Mit teszel legelőször? És másnap? És azután? Hogyan gazdálkods, hogy mindened meglegyen, amire szükséged van?
- A kínálkozó pénzüsszeg látszólag sok, valójában azonban messze nem elég arra, hogy minden gondunkat megoldja, hosszú távon minden szükségletünket kielégítse.

P4 MIRE VAN SZÜKSÉGEM?

A csoportok gondolják végig, mik a mindennapi élet szükségletei, mik a szükséges kiadásaik! Először gyűjtsék össze az egyéni szükségleteket, majd listázzák és rangsorolják azokat. Valószínűleg a vágyak keverednek majd a tényleges szükségletekkel (a látszólag sok pénzt lehet játékokra költeni, de lakni, enni és ruházkodni is kell). Gondolják át, hogy mennyi lehet egy ember „rezsije” (napi étkezés, havi szállás, közlekedés, ruházat, szórakozás). A pénz beosztásakor figyelembe kell venni a napi létezés költségeit, de a hosszú távú befektetésekre is érdemes gondolni.

Racionális lépések lehetnek

- Spórolok (nem a legdrágább hotelben szállok meg, nem járok taxival, mert nem lesz pénzem saját lakásra stb.). Érdemes megbecsülni, mennyi ideig kell takarékoskodnom.

- A társammal közösen hamarabb célt érünk (közös lakásba költözünk, együtt több befektetendő pénzünk van stb.).
- A csoportom tagjaival közösen hamarabb célt érünk (együtt van annyi pénzünk, hogy közös lakásunk, autónk stb. legyen).

Feltételezhető, hogy tanulók előbb-utóbb rájönnek, hogy közösen könnyebben boldogulnak, bár valószínű, hogy először egyéni költségvetést készítenek majd. Ne süssük a felismerést! A saját tapasztalat nagyon értékes!

Szemponatok: Vágyakozni valami iránt természetesen korlátozás nélkül szabad. A nagyon gyerekes, irreális vágyak valószínűleg spontán derültséget keltenek majd (úrturizmus, tengeralattjáró, saját repülőgép stb.).

A tanulók valószínűleg eltérő anyagi körülményekkel rendelkeznek. Elképzelhető, hogy közülük sokan azt választják, hogy az ösztöndíjat hazaküldik a családjainak. Mások a testvérüket vagy beteg családtagjukat támogatnák. Ne állítsuk őket követendő példaként az osztály elé, és kezeljük magánügyeiket, családi problémáikat kellő tapintattal. Ugyanakkor erősítsük meg a döntésüket („Te komoly felnőttként gondolkozol!” vagy „Nagyon szép, hogy gondoltál rájuk!”).

Az osztályban akadhat olyan vállalkozó szellem, aki birtokot vagy üzemet szeretne venni, vagy a tőzsdén fektetné be a pénzét. Ez is megengedett, de a tanulóknak fel kell ismerniük, hogy a felkínált ösztöndíj összegét úgy állapítottuk meg, hogy az nem elegendő a nagy befektetések megvalósításához. A feladat arról szól, hogy egy év alatt hogyan tudná a legjobban hasznosítani az ösztöndíjat, és a valós szükségletekre irányítja a figyelmet.

A pedagógus szerepe: a diákok önálló tevékenysége alatt a pedagógus „cirkál”, végiglátogatja a csoportokat. Munkájuk közben biztathatja, megerősítheti a tanulókat. Akikhez odalép, azok legfeljebb annyi kérdést tehetnek fel, ahányan a csoportban vannak.

Ha valaminek (árucikk, szolgáltatás) az árában a tanulók bizonytalanok, kérdezzék meg egymástól a csoporton belül. Ha a csoport bizonytalan, tájékozatlan, a pedagógus információkat ad a tényleges árakról (P5). Összeállíthatunk egy tájékoztató árjegyzéket, amelynek segítségével döntenek a pénz elköltéséről.

Áruismertető, reklámújságok, katalógusok felhasználását a munka során feltétlenül kerülnék el!

P5 ÁRJEGYZÉK

Tájékoztató, a valósághoz közeli adatok a tanári segítségnyújtáshoz; a játék során ezeket alkalmazzuk. Kerülnék a reklámújságok, katalógusok, hirdetések alkalmazását! Nem fogyasztói igényeket akarunk gerjeszteni, hanem a tanulók figyelmét a valós szükségleteikre irányítani!

Az árjegyzék a helynek-időnek megfelelően természetesen módosítható.

Szállás

- Albérlet: minimum 30 ezer Ft/hó+rezsi
- Hotelszoba: 10–20 ezer Ft/nap
- Saját lakás: legkevesebb 10 millió Ft

- Lakás fenntartása (rezsi): minimum 20 ezer Ft/hó
- Saját lakóház: 20 millió Ft felett

Közlekedés

- Kerékpár: 20 ezer Ft
- Egy jobb autó: 2 millió Ft
- Havibérlet ára: (az aktualitás szerint)

Kommunikáció

- Mobiltelefon, internet: 20–50 ezer Ft/hó
- Számítógép: 300 ezer Ft
- Laptop: 200 ezer Ft

Külföldi utazás (egy hét teljes ellátással)

- Európa: minimum 100 ezer Ft+költőpénz
- Más földrészen: minimum 300 ezer Ft+költőpénz

Beruházások

- Új iskola: 300 millió Ft
- Útburkolat: 300 millió Ft
- Egy felszerelt kórház: több milliárd (ezermillió) forint

P6 ELKEZDETT MONDATOK

A ti beszámolótokban az tetszett a legjobban, hogy...

Jó ötlet, hogy...

A ti plakátotokon az tetszik a legjobban, hogy...

Ezt én is így csinálnám!

P7 KÖZÖS VAGYONUNK

Milyen gazdagok vagyunk?

Ha az időbeosztás lehetővé teszi, akkor gondoljuk végig és rajzoljuk le, mi minden lenne megvalósítható, ha a játék összes résztvevője összehangolná a céljait. Nem baj, ha elmarad ez a tevékenység. Fel-tétlenül hagyjunk azonban időt az utolsó feladatra! (III/c)

P8 MILYEN ÉLMÉNY VOLT?

Segítse az alábbi kérdésekkel a tanulókat a foglalkozás tapasztala-tainak összegzésében!

- Milyen élmény volt a foglalkozás számodra?
- Miért játszottuk a bevezető játékot? Milyen élmény volt?
- Ha valóban ilyen helyzetbe kerülnél, másképpen viselkednél-e most, mint a foglalkozás előtt?

